

ENKELTVEDTAK I SYKEHJEM

Bakgrunn for notatet er å finne i landsmøtebehandlet Handlingsplan 2018-2021 under programområdet Trygg Alderdom, der en av de prioriterte sakene for perioden skal være:

Rettighetsfestet at helse- og omsorgstjenester for den enkelte beboer på sykehjem skal være omfattet av vedtak, på samme måte som for beboere i omsorgsboliger med heldøgns omsorgstjenester.

Begrunnelsen for dette kravet er:

Mottakere av helse- og omsorgstjenester som bor hjemme eller i egen bolig skal etter Helse- og omsorgstjenesteloven få tildelt sitt tjenestetilbud gjennom enkeltvedtak som detaljert beskriver innhold og omfang. Vedtaket bygger på en utredning og individuell vurdering av den enkeltes behov, og skal endres i takt med endringer i behovet.

De som mottar helse- og omsorgstjenester i sykehjem får imidlertid bare vedtak om plass, og mister retten til å få sitt tjenestetilbud beskrevet og nedfelt i vedtaksform, med den betydning det har for deres mulighet for brukermedvirkning, rettssikkerhet og klageadgang.

Dette er i strid med vår rettsoppfatning som bygger på at jo svakere stilt folk er, desto sterkere rettigheter trenger de for å få sine behov for bistand dekket.

Ved å innføre skriftlig enkeltvedtak med spesifisering av tjenestetilbudet i sykehjem, vil den enkelte beboer få

- mindre standardiserte og mer målrettede og individuelt tilpassede tjenester
- videreført tidligere vedtak og beholde tjenester beboeren hadde før flytting til sykehjem
- bedre mulighet til å delta i utformingen av tjenestetilbudet, eventuelt i samarbeid med sine nærmeste
- bedre forutberegnelighet for hvilke tjenester de vil få, og når, hvorfor og hvordan de skal gjennomføres
- styrket sine rettskrav og sin rettssikkerhet
- styrket sine klagerettigheter og -muligheter

Dersom tjenestetilbudet ble spesifisert og vedtakene mer detaljert, ville det også gi bedre muligheter til å etterprøve kvaliteten på tjenesteutøvelsen, måle effekten av tjenestene den enkelte får og kunne fremsette konkrete klager på manglende oppfyllelse av tjenestene.

For pårørende vil det være lettere å «følge med» på hvordan rettighetene ble oppfylt, og for tjenesteyterne ble det enklere å kunne melde avvik dersom tjenester ikke ble gitt i samsvar med vedtak.

For sykehjemmet og kommunen vil summen av enkeltvedtak også gi bedre grunnlag for å beregne personell- og kompetansebehov, og lage budsjett og personellplaner som bygger på konkrete oversikter over faktiske behov og ikke standardiserte normtall.

Innvendingene mot å innføre spesifiserte enkeltvedtak i sykehjem vil dels være at det krever mer saksbehandling og papirarbeid, dels usikkerhet knyttet til om sterkere rettigheter for sykehjemsbeboere kan utløse økte behov for personellressurser. Til begge innvendingene er det å si at dette er den måten vi tildeler tjenestetilbud til de øvrige som mottar helse- og

omsorgstjenester. Hvorfor skal vi ikke gjøre det for de som har størst behov og kanskje trenger det mest?

Det kan også hevdes at Kvalitetsforskriften for beboere i sykehjem vil i prinsippet dekke de behov pasientene har for helse og omsorgstjenester, hvis den blir etterlevd. Til det kan det sies at kvalitetsforskriften er generell og gjelder alle beboerne, mens enkeltvedtak vil ta utgangspunkt i den enkelte beboers behov for pleie og bistand og er således individualisert og målrettet.

En annen innvending er at det kan tenkes at viktige forhold som ikke har fått enkeltvedtak kan bli oversett eller nedprioritert. Til det kan det sies at alle viktige forhold bør omfattes av enkeltvedtak, på den måten sikres det best at det ikke overses eller nedprioriteres.

Det er ellers grunn til å peke på at sykehjemspasienter rettslig sett også står svakere enn andre når det gjelder å få deler av sitt bo- og tjenestetilbud finansiert gjennom Folketrygden (medisiner, hjelpemidler etc) og Husbanken (bostøtte), og er henvist til det kommuneøkonomien gir rom for.

Innføring av enkeltvedtak for utforming av tjenestetilbudet til den enkelte beboer i sykehjem, bør derfor i neste omgang føre til endringer i finansierings- og egenbetalingsordningene, slik at sykehjemsbeboerne beholder samme rettigheter som andre ved flytting til sykehjem. På lang sikt vil det bidra til å samordne, forenkle og effektivisere det kommunale helse- og omsorgstjenestetilbudet.

Videre arbeid:

Pensjonistforbundet bør reise denne saken både overfor regjeringen og helse- og omsorgskomiteen på Stortinget gjennom en skriftlig henvendelse, med sikte på å få fram en lovendring. Henvendelsen bør følges opp med møter der dette er hovedtema.

Kravet om innføring av enkeltvedtak for tjenestetilbudet i sykehjem bør også fremmes gjennom fagartikler og kronikker og uttalelser i media.

13.10.2019

Wenche Malmedal

Leder for Pensjonistforbundets helse-og sosialutvalg